

INFORMATOR

NSPRV-CPTE

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org
www.srpss.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 5 • DECEMBAR 2011 • BROJ 55

ПРЕЧАНСКИ УЧИТЕЉИ У СРБИЈИ XIX ВЕКА (IV)

Кад је реч о школама у првим годинама живота слободне Србије, није могуће, а да се не нагласи улога пречанских учитеља, нарочито Војвођана, који су преласком у Србију много учинили за интелектуално и културно подизање још слабе и измучене

Србије. Без Срба из Аустрије школовање Срба у првим данима слободе у Србији било би много спорије и са много мање успеха. У претходним бројевима Информатора писали смо о раду српских учитеља "из прека" у Србији XIX века и њиховој улози у: на-

уци, књижевности, новинарству и издавачкој делатности, библиотекарству, позоришној, музичкој и ликовној делатности тога доба, а у овом броју о друштвеним активностима и положају пречанских и иних учитеља.

(Насћавак на сѝр. 2)

Ајанасије Николѝћ

ЗАВРШЕНА ЈАВНА РАСПРАВА О НАЦРТИМА ШКОЛСКИХ ЗАКОНА

Након четири јавне расправе у великим градовима у Републици, јавна расправа о Нацрту закона о средњем образовању и васпитању је, бар што се тиче Министарства просвете, окончана у Новом Саду, 14.11.2011.г., а Министарство је већ у току следеће недеље одржало, у три сесије, и јавну расправу о Нацрту закона о основном образовању

и васпитању. За(с)кочени просветари су тако готово онемогућени да изнесу своје примедбе на предложени текст Нацрт Закона који је Министарство финализовало и синдикатима доставило 10. новембра и који ће бити мање-више и преточен у Закон.

(Насћавак на сѝр. 3)

МИСИЈА ОТИШЛА, ПРОБЛЕМИ ОСТАЛИ

Смањење броја запослених у јавном сектору, засад није на дневном реду

Настављајући раније успостављену праксу да, у оквиру сваке рунде преговора око нове ревизије стандарда буџета са ММФ-ом, мисија ММФ-а обави разговоре и са синдикатима, и овај пут је то учињено у старом седишту Народне банке Србије, 11. новембра текуће године. Иако је било најављено да ће мисију ММФ-а, уместо досадашњег шефа Алберта Јегера, који је отишао да се бави економским проблемима у Португалији, предводити нови шеф Јуха Кахконен и, наравно, шеф сталног представништва за Србију Богдан Лисовић, уочи самог доласка у Београд, Кахконен је заменио Марк Ален, виши представник ММФ-а за земље централне и југоисточне Европе са седиштем у Пољској.

У једнопочасовном састанку са представницима ММФ-а о проблемима у јавном и реалном сектору су разговарали представници Конфедерације слободних синдиката, Асоцијације слободних и не-

зависних синдиката и Независног синдиката јавних служби Србије (овом приликом изостали су представници Савеза самосталних синдиката Србије, а представници УГС „Независност“, у принципу, не присуствују овим састанцима), као и представници Самосталног синдиката управе и правосуђа и Независног синдиката полиције. У име НСЈС састанку је присуствовао проф. Хаѝи Здравко М. Ковач.

(Насћавак на сѝр. 4)

НОВИ УГОВОР СА Wiener Stadtische

Наш Синдикат је једини синдикат који је све своје чланове обухватио, по њих, бесплатним колективним осигурањем код Wiener Stadtische осигурања. Како је досадашњи једногодишњи уговор истекао 30.11.2011. године у складу са одлуком Извршног одбора НСПРВ, Синдикат је написао нови Уговор, за наредну годину дана. „Стога Вас молимо да хитно доставите спискове чланова Синдиката са садашњим бројним стањем и наравно појединачно, тим пре што на почетку сваке школске године долази до знатне флукуације међу запосленима у због: одлазака у пензију, напуштања делатности, заснивања радног односа у другој установи,.... јер је неопходно ажурирати централни списак, пошто преузету обавезу исплате премије осигурања морамо измиривати и у свих наредних 12 месеци“ каже се у допису који је председницима синдикалних организација у име НСПРВ упутио ген. секретар Синдиката проф. Хаѝи Здравко М. Ковач.

„Подсећамо Вас да постоји могућност да, уз плаћање минималне премије у повлашћеном износу, осигурате и чланове породице који живе с Вама у заједничком домаћинству (на истој адреси), уз једнократну (уплату премије осигурања у износу од 308 динара (по члану уже породице) за годину дана (уплатом се врши са синдикалног рачуна у школи), уз обавезу достављања спискова члана/ова уже породице на истој кућној адреси. Сем тога постоји и могућност да синдикалне организације у школи/

установи, у складу са препоруком Извршног одбора НСПРВ са Wiener Stadtische осигурањем закључе и допунско здравствено осигурање, које обухвата и трошкове лечења, а по субвенционисаном износу премије за наше чланове. У том случају премија осигурања се „скида“ са плате запосленог путем служби у школи/установи. За све остале информације можете се обратити секретаријату Синдиката“ подсећа председнике организација у школама /установима проф. Ковач.

У овом броју Информатора објављујемо писмо наших пријатеља из Wiener Stadtische којим ова реномирана куће жели упознати наше чланове и друге запослене са најновијим производом из богате палете услуга – „3Д осигурањем живота“.

(Насћавак на сѝр. 5)

У овом броју можете још читати:

ЕДУКАЦИЈА ЗА УПРАВЉАЊЕ ШКОЛАМА	стр. 6
ВАЖНО ЈЕ ЗНАТИ КОГА У ШО ПОСЛАТИ	стр. 7
МОДЕРНИЗОВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА НАСТАВНИКА	стр. 7
БАЈКА О БЕСПЛАТНОМ ОБРАЗОВАЊУ	стр. 8
НЕДОСТАТАК УЉЕБИКА И ЗАБРАНА КОПИРАЊА	стр. 8
ЗНАЊЕ МОЖЕ ДА СЕ ПРОВЕРАВА НА СВАКОМ ЧАСУ	стр. 9
МРЕЖА ШКОЛА БЕЗ НАСИЉА	стр. 9
ПРВИ РЕЗУЛТАТИ ПОПИСА	стр. 10
УВЕЋАЊЕ ПЛАТЕ НАСТАВНИКА	стр. 11
ДИРЕКТОР РАЗРЕШЕН ПРЕ ИСТЕКА МАНДАТА	стр. 11
РОБОТ ВАСПИТАЧ	стр. 12
ОТКАЗ ДЕДА МРАЗУ	стр. 12

PREČANSKI UČITELJI U SRBIJI XIX VEKA (IV)

(Nastavak sa str. 1)

Kad je reč o školama u prvim godinama života slobodne Srbije, nije moguće, a da se ne naglasi uloga prečanskih učitelja, naročito Vjvodana, koji su prelaskom u Srbiju mnogo učinili za intelektualno i kulturno podizanje još slabe i izmučene Srbije. Ustanci Srba na početku devetnaestoga veka zatekli su Srbiju „u pogledu pismenosti u strašnom stanju“ pošto vladavine „ni u sto sela nije bilo ni jedne škole“. Posle oslobođenja Srbije „pod knezom Milošem škole se ponovo osnovaše“. Ima ih već 1815. godine - u Beogradu, Jagodini i Ostružnici. Posle toga broj im je sve veći, iako im ni knez Miloš ni njegova okolina „nisu bili osobito naklonjeni“, tako da je 1836. godine bilo u Srbiji šezdeset škola, sa šezdeset i devet učitelja i sa preko dve hiljade i pet stotina učenika.

Iako je još 1820. godine, Vuk Karadžić predlagao knezu Milošu da se otvori Velika škola, u kojoj bi se učili mladići „od petnaest do dvadeset godina, koji znadu po malo čitati i pisati“, tek 1830. godine, opet na Vukovo insistiranje, „bi doveden u Srbiju Dimitrije Isailović“, dotadašnji profesor učiteljske škole u Somboru „da otvori Veliku Školu u Beogradu“. Međutim, „Pravitelstvo“ je prema Školi bilo nemarno i ona je ostavljena, od otvaranja 1831. godine, na staranje samom Isailoviću, da se snalazi kako zna i ume. Zapisano je i da je tada policajdirektor Cvetko Rajović imao muke sa roditeljima koji nisu hteli da šalju decu u školu „iz straha da se ne preuče“. Godine 1833. premeštena je Velika škola u Kragujevac. Nakon što je ukazom kneza Miloša od 15. oktobra 1834. godine naloženo Popečiteljstvu Prosvetljenija „da se u Velikoj Školi u Kragujevcu novi poredak uvede, kako bi se u njoj i one nauke predavale koje se u prosvetnim evropejskim carstvima i po školama, takozvanim gimnazijama, predaju“, u aprilu 1835. pretvorena je dotadašnja Velika škola u gimnaziju sa četiri razreda. Tako je Gimnazija u Kragujevcu postala prva gimnazija obnovljene Srbije.

U obnovljenoj Srbiji i sveštenička sprema bila je veoma „tanka“ - bilo mnogo onih koji su bili nepismeni ili tek polupismeni i koji su napamet učili iz Trebnika nepoophodno potrebne stvari, pa „bi često bilo muke da se među više sveštenika nađe samo jedan koji bi umeo pokazati Jevanđelje dotičnoga dana“. Čak 1834. godine u okolini Šapca nije bilo sveštenika „koji bi po zakonu Službu Božestvenu kao što treba svršio“. To je bio razlog što je septembra 1836. godine u Beogradu otvorena Klirikalna škola. Prve godine ona je imala dva profesora i četrdeset sedam učenika. Iduće godine ona je dobila i drugi razred. U njoj su se učenici spremali za sveštenike i kaludere. Svršeni učenici ove škole retko su se odmah rukopotalagali za sveštenike, već je u pravilu svaki od njih neko vreme bio učitelj. To su bili prvi učitelji koji su sa višom spremom izašli iz srbijanskih škola. Bili su bolji od dotadašnjih učitelja diletanata, te su se „mesta za njih grabila“.

Sasvim prirodno da se u oslobođenoj Srbiji moralo pomišljati i na vojnu školu. Dvadeset petog aprila 1830. godine otvorena je u Požarevcu Gardijska škola, u kojoj su se kneževе gardiste pre podne učili čitanju i pisanju, a posle podne vojnim veštinama. Kandidati za ovu školu bili su otrestitiji seoski mladići iz boljih kuća. Bilo ih je sto pedeset, od čega bilo je samo oko dvadeset pismenih. Kad su polagali zakletvu, veli jedan od njih u svojim beleškama, mnogi nisu znali ni da se prekrste. Godine 1837. ustanovljena je u Požarevcu viša vojna škola - Vojna Akademija koja je 1839. premeštena u Beograd.

Najzad, valjalo je zadovoljiti i potrebu Srbije za ljudima sa školom višom nego što je srednja i tome je udovoljeno u jesen 1838. godine otvaranjem Liceja u Kragujevcu. Prvi rektor Liceja bio je Dimitrije Isailović „visoki službenik Popečiteljstva prosvetljenija“ Kneževine Srbije, onaj isti Isailović koji je otvorio i prvu Veliku školu u Beogradu i za čije ime su vezane sve prosvetne i kulturne tekovine onoga vremena. U julu 1838. Isailović poziva prečanina Atanasija Nikolića „potvrđenog inđinira zemljomernika“ za profesora matematike u tek osnovanom Liceju. Atanasije Nikolić je došao u Beograd 8. juna. Odmah se obratio Ministarstvu prosvete da mu dozvoli da napiše udžbenik matematike. Prvi srpski visokoškolski udžbenik matematike pojavio se 26. septembra 1839. godine pod naslovom Algebra-ustrojena za upotrebljenje slišatelja filosofije u Liceumu Knjaževstva Srbije, u obimu od 149 strana formata osmine. Atanasije Nikolić je sa porodicom krenuo u Kragujevac 28. septembra 1839. godine. Sa sobom je poneo pismo iz Ministarstva prosvete kojim se kolegijum Liceja obaveštava o njegovom imenovanju za rektora. Predavanja na Liceju su počela 3. oktobra i Atanasije Nikolić je počeo da vrši svoje dužnosti kao nastavnik i administrator. Sem obaveza koje je imao kao nastavnik Liceja Atanasije Nikolić se bavio nizom aktivnosti koje nisu bile u najužoj vezi sa njegovim

nastavničkim radom. On je u Kragujevcu počeo da drži niz javnih predavanja iz različitih oblasti što je bila potpuna novina.

NEZAVIDAN POLOŽAJ UČITELJA

O teškom materijalnom stanju i nezavidnom društvenom položaju učitelja svedoče brojni dokumenti - uglavnom njihove molbe i žalbe. Iz nekih od njih saznajemo da se svilajnački učitelj Stefan Bogojević 11. maja 1821. godine žalio Milosavu Zdravkoviću Resavcu, resavskom oberknezu, na svoj težak položaj jer nije dobio obećani hleb, kukuruz i drugo.

Dura Jakšić, sumrakovački učitelj, tražio je 15. jula 1858. godine da ga razreše učiteljske službe zbog male plate i loših stambenih i radnih uslova. Njegov prijatelj Đorđe Popović pisao je Jovanu Jovanoviću Zmaj: „Od Đure Jakšića dobio sam baš danas pismo. On je u Podgorcu, okružju crmorečkom, srezu zaječarskom, a šta tamo radi, nikad ne bi pogodio - učitelj je. Siroma.“ Dakle, Popović je sažaljevaio Đuru jer se bavio vrlo malo plaćenim učiteljskim poslom.

Čudno je što se Jakšić, sin sveštenika, posvetio učiteljskom pozivu jer su u tu službu stupali uglavnom siromašni ljudi. Oni su bili toliko siromašni da su u vreme pre Miloševе vladavine oslobođani od poreza i prireza. Tada nije postojala uredba o njihovim platama, pa su se oni zapošljavali pogodbom s opštinom, čak i u hrani i ogrevu.

Zbog tako lošeg materijalnog stanja učitelji su bili u podređenom društvenom položaju u svojoj lokalnoj sredini, naročito u odnosu na sveštenike i kmetove. Milovan Spasić, direktor osnovnih škola, naveo je jedan primer teškog položaja seoskih učitelja, četrdesetih godina XIX veka. Naime, on je napisao da je učitelj iz Leskovca, sela Beogradskog okruga, prihvatao tamošnjem svešteniku konja i vodio ga po dvorištu. Taj prizor je zaprepastio Spasića, te je zbog toga odbio da se pozdravi sa sveštenikom, rekavši mu da ponižava predstavnika škole.

U sukobima učitelja sa sveštenicima i lokalnom upravom država je gotovo uvek bila na strani ovih drugih. Zbog toga su učitelji kažnjavani premeštajem, smanjivanjem plate, otpuštanjem, pa i batinanjem. Učitelji nisu smeli da napuštaju svoju školsku teritoriju, čak ni za vreme raspusta. Mnogi su ih nadzirali: direktori osnovnih škola, sveštenici, lokalna vlast.

Dura Jakšić je, pred svoje venčanje, pisao iz Požarevca Đorđu Popoviću: „Ljubezni Đoko! Sutra idem sa mladom na venčanje... Ona je kći učitelja ovdašnjeg (Tina, kći Sime Nikolića), dakle nema nikakvih para ni miraza, do poštenja i skromnosti...“

Zbog teškog materijalnog položaja žene mnogih učitelja ostale su u Austriji. Na primer, žena uškog učitelja Dimitrija Nikolajevića živela je u Zemunu.

Malo plaćeni učitelji s teškom mukom su školovali svoju decu. Tako je Teodor Todorović, krivovirski učitelj, molio 2. jula 1858. godine da ga premete u grljansku školu kako bi mogao da školuje svoja dva sina - Dimitrija i Blagoja, u obližnjem Zaječaru. Zbog velikih troškova za školovanje u gimnaziji on je planirao da jednog sina uputi na šlōserski, a drugo na tišljerski znanat.

Kragujevački učitelj Putnik uložio je ogroman napor da školuje petoro dece, među njima i Radomira Putnika, čovenog generala i vojvodu. Radomir je, kao i ostala učiteljska deca, pošao u školu sa šest godina.

Mada je učiteljima bio zabranjen politički rad, bilo je i onih koji su se time bavili. Jedan od njih bio je Aleksandar Banović, Dubrovčanin, užički, valjevski i smederevski učitelj. On je, pod uticajem svog zemljaka Matije Bana, prihvatao ideje jugoslovenstva. Po nalogu Ilije Garašanina Banović je u Valjevu širio ideje slovenske i jugoslovenske solidarnosti.

Zabeleženo je i nekoliko slučajeva da su učitelji politički proganjani. Aleksa Stojšić, pristalica dinastije Obrenović, iako se političkom nije neposredno bavio, po dolasku na vlast Aleksandra Karadorđevića (81842) bačen je u „rupu“ na Vračaru, odakle ga je izvukao Protta Mateja Nenadović.

Todor Vlajić, valjevski učitelj, zatvoren je 22. maja 1840. godine zbog toga što je, navodno, govorio protiv kneza Mihaila. Međutim, pušten je iz zatvora pošto nije dokazana njegova krivica.

Jeremija Zdravković, načelnik Krajinskog okruga, poslao je 20. decembra 1844. godine Popečiteljstvu prosvetljenija presudu nad Đorđem Krstićem, bivšim zlotskim i smoljinačkim učiteljem, po kojoj je on protiv ustava i naroda „sablazitelne reči prosuo“.

O nekim sindikalnim i socijalnim pokretima učitelja u Srbiji do Svetoandrejske skupštine teško je govoriti. Poznat je samo zahtev učitelja Požarevačkog okruga, upućen Popečiteljstvu prosvetljenija (24. marta 1858). Nezadovoljni svojim položajem u društvu, oni su održali sastanak, na kojem su tražili da se poboljšaju njihove plate u odnosu na profesore, te da im se dozvoli neko dopunsko zanimanje („advociranje“, „piskaranje“, privatni časovi u školi). U protivnom, kako su rekli, država će ostati bez škola i učitelja. Tražili su, takođe, da im se naznače godine službe, obezbedi penzija, kao i da se u Srbiji osnuje učiteljska škola u kojoj bi oni školovali svoju „siročad“. Taj zahtev je potpisalo dvadeset učitelja, među njima pet prečanskih: Jovan Janković - oreovički, Dimitrije Filipović - kurjački, Đorđe Ugodić - dubravički, te požarevački - Đorđe Isailović i Sima Nikolić.

Dimitrije Isailović

ЗАВРШЕНА ЈАВНА РАСПРАВА О НАЦРТИМА ШКОЛСКИХ ЗАКОНА

О штрајку преко колена, о ђачким кухињама, условима рада, квалитету наставе,...

УТОПИСТИЧКИ

(Наставак са стр. 1)

Након четири јавне расправе у великим градовима у Републици, јавна расправа о Нацрту закона о средњем образовању и васпитању је, бар што се тиче Министарства просвете, окончана у Новом Саду, 14.11.2011.г., а Министарство је већ у току следеће недеље одржало, у три сесије, и јавну расправу о Нацрту закона о основном образовању и васпитању. За(с)кочени просветари су тако готово онемогућени да изнесу своје примедбе на предложени текст Нацрт Закона који је Министарство финализовало и синдикатима доставило 10. новембра и који ће бити мање-више и преточен у Закон.

И тако, док се струка, родитељи, ученички парламенти, јавност... баве новинама у „школским законима“ на који просвета чека безмало две деценије и у којима, наравно, има много добрих идеја, али које би врло лако могла остати само „мртво слово на папиру“ јер се не види начин како би се побољшали услови рада, превоз ученика и запослених, квалитет наставе и опремљеност школа, бесплатна исхрана ученика (или бар један кувани оброк), бесплатни учбеници, безбедност запослених и ученика, рад у једној смени, односно све оно што законопредлагачи зову квалитетнијим образовањем уколико се, већим издвајањем из БДП трајно и на одржив начин не реши (побољша) питање финансирања образовања (са око 3,1% БДП за просвету нико нигде није решио финансирање образовања, па стога то не може да успе ни „социјално-одговорној“ српској влади). Стога, најалост, како ствари стоје, а нарочито након увида у буџетске планове и оног централног – републичког буџета који финансира највећи део образовања, али и оних буџета са нивоа ЈЛС који такође имају знатне обавезе у финансирању образовања (превоз запослених, материјални трошкови школа, материјални трошкови наставе, стручно усавршавање наставника, јубиларне награде...), за следеће године, све је јасније да је пут ка том „квалитетнијем образовању“ само „рачун без крчмара“.

Стога овај пут и нећемо више о томе, јер ћемо све предлоге које је Синдикат у међувремену добио проследити Министарству и Комисији која је требала да изради Нацрт Закона, али и посланичким клубовима у Народној Скупштини, већ о проблему који запослене у просвети највише „жуља“, а то је право на синдикално организовање, односно право на штрајк, пошто оба помињана Нацрта Закона не уређују, већ суспендују ово право.

Елем, иако је и високи представник Међународне организације рада (МОР-ИЛО) у Србији, г-дин Јован Протић, на писмени захтев Синдиката (у току пролетошког штрајка) дао недвосмислену оцену о праву запослених у просвети на штрајк, коју ћемо и овај пут још једном цитирати: „Службе које морају обезбедити минимум процеса рада, јер у случају ипошћуној прекида рада ипошћуној јасна ирећина да живој људи може бити угрожен, јесу: болнице, дакле здравствени сектор, електричне службе, ишћо је код нас ЕПС, снабдевање водом, ишефонска служба и конћирола авио саобраћаја. Тако је закључено из досадашњих одлука Комићетиа за слободу удруживања МОР-а. Поишћо ирема ишћој оцени просветијни радници нису у ирћуи есенцијалних делатиносћи, дозвољено им је да ипошћуно обусћивае рад, не мора да им се намећине организовање минимума ипроцеса рада, јер ако се рад у иросвети обусћиваи ишћо јесће незгодно за друишћи-

во, али нићије здравље, безбедносћ и живоић неће бити угрожени“ и исти одговор који је доставио Синдикату, доставио и Министарству рада са

жељом да се у Закон о штрајку ово питање уреди у складу са међународним конвенцијама и међународним правом, Министарство просвете и у случају права запослених у основним школама и права запослених у средњим школама, ово право анулира у Нацрту Закона о основној школи у поглављу 7. Минимум процеса рада, односно у поглављу 6. Штрајк запослених и где се кроз унеколико модификоване чланове од 67.-69., односно од 77.-79., у једном, односно другом поменутом Закону право штрајка своди на прописани минимум процеса рада у коме нема места за обуставу, дакле штрајк, већ би запослени морали да изводе све своје активности на начин како им је то прописало Законом Министарство просвете и науке.

Стога не чуди да се Синдикат обратио и Међународној организацији рада која му је писмено одговорила и то дописом у коме се опет потврђује оно што смо и раније знали, кад је у питању штрајк, односно минимум процеса рада, а што никако да допре до законопредлагача – Министарства просвете које и даље остаје упорно да крши и сопствени закон и међународно право, укључујући и конвенције које је наша земља ратификовала.

У допису који је Синдикату доставила канцеларија ИЛО са седиштем у Женеви, а које је потписала Димитрина Димитрова, шефица Бироа за радничке активности, сектора Међународне организације рада за Европу, недвосмислено се потврђује да су синдикати били у праву кад су захтевали да се спорне одредбе избаце из Зако-

на о основном образовању и васпитању и Закона о средњем образовању и васпитању јер нису у складу са конвенцијама МОР-а, ни принципима МОР-а, те да је неопходно да се изоставе из ових закона и да се регулишу путем новог Закона о штрајку чије се доношење очекује, као уосталом и доношење новог Закона о раду и које би било у складу са међународним правом и међународним конвенцијама ратификованим од стране наше државе.

Ипак, да подсетимо, у поменутом допису, Биро за радничке активности ИЛО констатује да је непримерено да су синдикати били искључени из поступка припреме Закона и да је у том погледу трипартизам, као фундаментални принцип МОР-а, признат од стране Владе Републике Србије, а које захтева да се у припрему нацрта закона укључе и организације радника и послодавца, нарушен.

Иако МОР не оспорава институт минимума процеса рада, индикативан је став 3., уосталом као и цео допис који можете преузети у додатку овог саопштења, те га преносимо у целисти, јер он уствари потврђује оно што смо желели и да (до)кажемо, а то је да је овако уређење минимума процеса рада уствари укидање права на штрајк: „С обзиром на јуриспруденцију МОР-а, ситуације и услови рада под којима се може захтевати минимум процеса рада су следеће: „Комићетиа смаћра да се минимум ипроцеса рада може иуиварћићи у образовном сектору у случају дуиој итрајања ишћирајка“ Изгледа да садашњи нацрт Закона, тј. члан 77. и члан 78. Закона о средњем образовању и васпитању не садржи било какве референце за дужину трајања штрајка и стога проширује ситуације у којима минимум процеса рада може бити примењен у образовном сектору. „По мишћењу Комићетиа, ишћавка услуга ишћреба да исућуни најмаће два захћева. Прво, и ишћај асћекић је илавни, ишћо мора бити исућински и исућључиво минимум услуга, ишћи. оне које су оираничене на оиерације које су исућирћино неоићходне за задовољавање основних ишћишћреба сћиановнићићва или минимум захћева за услуге ири задрживавању ефећићивносћи ири ишћиска који је иуевен“.

Дефинисање минимума процеса рада у Закону о средњем образовању и васпитању као обавезе наставника да обезбеди 30 минута по часу (или 40 минута за наставнике практичног образовања, или 20 часова рада недељно за васпитаче и стручне сараднике) је сувише прекомерно у односу на минимум услуга како то промовишу МОР-ови принципи слободe удруживања; тј. чини могућим значајну рестрикцију штрајкачке акције и отуда успоставља режим који може да противречи самом праву на штрајк“, каже се у оцени МОР-а о два школска закона.

МОР је најстарија специјализована агенција Уједињених нација која постоји још од 1919. године, а чине је представници синдиката и влада (министарстава рада). Седиште јој је у Женеви, а ради у целом свету. У прилогу можете прочитати допис АСТРАV (Бироа за радничке активности) ИЛО (Међународне организације рада).

И на крају, позивамо све заинтересоване да, без обзира на окончану „јавну расправу“ доставе своје примедбе на нацрте закона о основном и средњем образовању и васпитању секретаријату Синдиката, како би их проследили законопредлагачима и српским парламентарцима. Последње верзије – нацрте оба закона можете преузети са нашег сајта.

Smanjenje broja zaposlenih u javnom sektoru, zasad nije na dnevnom redu

MISIJA OTIŠLA, PROBLEMI OSTALI

Novac od MMF-a samo kad zagusti

(Nastavak teksta sa 1. strane)

Nakon uvodne reči Bogdana Lisovolika, Mark Alen je informisao predstavnike Sindikata o sudbini Sporazuma o stand by aranžmanu koji je Vlada Srbije zaključila, a MMF odobrio iz predostrožnosti i koji podrazumeva i omogućava izvesnu stabilnost i sigurnost da se održi (tržišna) ekonomija u Srbiji i da po potrebi, ukoliko to Vladi zatreba, može koristiti ta sredstva u slučaju nekih (ne)očekivanih i neplaniranih poremećaja na tržištu ili finansiranju javnog sektora, a naročito pri finansiranju socijalnih davanja i penzija. On je ovom prilikom rekao da se nada skorom rešenju svetske krize i da će se „Grci prizvati pameti, a Italijani presabrati“, ali da ne treba prenebregnuti činjenicu da su „mogućići i neki loši scenariji“, te da će „kriza sigurno pogoditi Srbiju“ pošto „Srbija nije izolovano ostrvo“. On je ovom prilikom izneo ocenu da je MMF morao korigovati procene rasta BDP i da je prethodnu ocenu od 3% rasta BDP u 2012. godini revidirao na 1,5%.

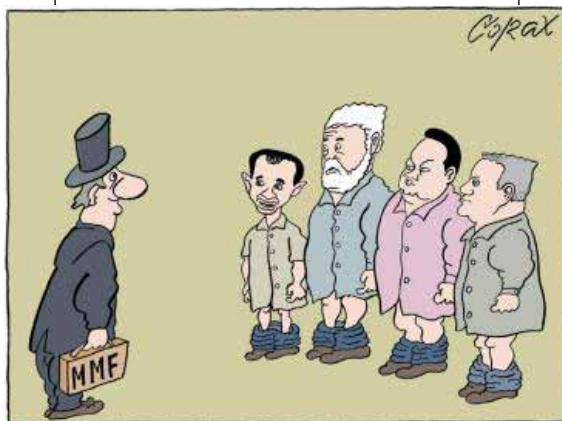
Šef delegacije MMF-a ocenio je da „Srbija nije iskoristila mogućnosti koje je imala, kao što su to učinile druge zemlje u tranziciji u centralnoj i istočnoj Evropi“ i da je stoga trenutna situacija lošija nego što je bilo za očekivati. Ovom prilikom on je naglasio da će se misija fokusirati na ocenu da li su zacrtani ciljevi iz prethodnih dogovora MMF-a i Vlade Srbije ostvareni i naglasio da su u toku dogovori o budžetu za 2012. godinu, a da se naročita pažnja posvećuje očekivanjima u prvom kvartalu naredne godine, kao i da se razgovara o tome šta učiniti ako se stanje u Evropi pogorša. Sem toga, on je opet ponovio od ranije dobro poznat stav da Srbija mora da vodi odgovornu fiskalnu politiku i rekao da MMF podržava osnivanje Fiskalnog saveta, te da neće dozvoliti da planirani deficit probije gornju granicu i da stoga MMF zabrinjava to što je ovaj limit u nekoliko navrata prekoračen. MMF se zalaže, rekao je Alen, da „alokacije za socijalnu podršku moraju biti veće i da se za njih mora obezbediti stabilno finansiranje“. Zatim je zamolio sindikalce da iznesu svoje viđenje i ocene kakve su mogućnosti za Srbiju „da izađe iz zone niskog rasta“.

Pre rasprave, u koju su se uključili i sindikati, g-din Lisovolik je izneo tajming rada misije i rekao da će misija raditi i tokom nedelje i tokom vikenda i da će verovatno neke, u javnosti iznošene, ocene biti revidirane i da će tek onda misija izaći sa službenim i konačnim saopštenjem.

U diskusiji koja je usledila, Ranka Savić, predsednica ASNS, je ocenila da u Srbiji ne postoji socijalni dijalog i da je loše to što MMF informacije o stanju dobija uglavnom od zvaničnika Vlade i da je stoga dobro što postoje ovi redovni sastanci MMF-a i sindikata. Ona je položaj radnika ocenila kao katastrofalan i kao mnogo lošiji nego sredinom 2008. godine. Ono što nju zabrinjava jeste činjenica da će drugi talas sasvim izvesno proizvesti dalji gubitak radnih mesta i to u realnom sektoru. Ocenila je i da je loše to što na 1.100.000 radnika u realnom sektoru, svega je 301.000 koji rade i za to redovno primaju platu, kao i što je broj penzionera veći od broja zaposlenih koji primaju platu i kojima se uplaćuju doprinosi i saglasila se sa ocenom da je neophodno u javnom sektoru izvršiti restrukturiranje jednog broja kompanija kako bi postigle bolju cenu u postupku privatizacije. Ona je takođe iznela ocenu

da je u nekoliko navrata zaduženost Srbije prešla planiranih 45% BDP.

Predsednik KSS, Ivica Cvetanović je rekao da jedini socijalni dijalog koji sindikati vode u Srbiji jeste ovaj sa MMF-om, a da Republički socijalno-ekonomski savet niti šta radi, niti ga ko uvažava,

a pri tom u njemu sede nelegitimni predstavnici zaposlenih. On je naglasio da je realnom sektoru potrebna pomoć u zapošljavanju, ali i da je potrebno razbiti monopol koji su sada na tržištu roba i usluga i ocenio da u privatizaciji velikih sistema moraju sudelovati i Vlada i ministri, a oni se u ovom trenutku više bave kampanjama nego svojim aktivnim učešćem u ovom poslu.

Hadži Zdravko M. Kovač je rekao da ne očekuje od ove vlade da pokrene bilo koji proces jer je propustila puno dobrih šansi, a većinu problema i dalje „gura pod tepih“, naročito pitanje racionalizacije javnog sektora za koje nema rešenje i u kome su svi dosadašnji pokušaji bili bezuspešni, između ostalog i zbog lošeg redosleda poteza i izostanka namere da se to stvarno i učini. Sem toga, ova vlast nema mogućnost da obezbedi značajne investicije u realnom sektoru, pa samim time niti da poveća broj radnih mesta u tom delu, a istovremeno je neke

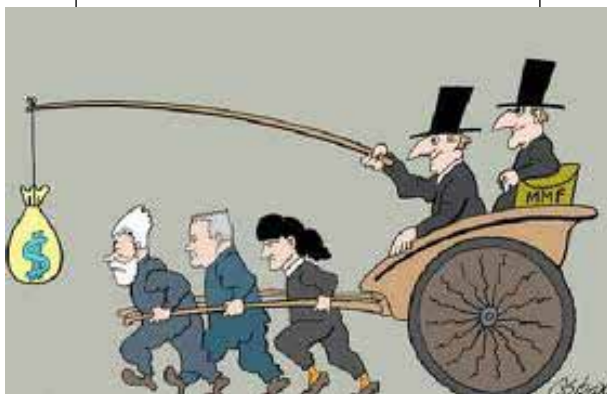
bi ostao sa istim brojem izvršilaca, brojem škola i odeljenja, a samim time dugoročno neodrživ. On je naglasio da je problem prosvete, uz problem finansiranja nedostajućeg dela novca za penzije, problem finansiranja sistema obrazovanja najveći problem u planiranju budžeta, jer je prosveta jedina delatnost koja se 100% finansira iz budžeta, a istovremeno predstavlja 1/3 od ukupnog broja korisnika budžeta i na sebe indirektno „veže“ (preko broja daka, roditelja i zaposlenih) svakog trećeg građana u državi.

U nastavku diskusije su sudelovali i predstavnici sindikata uprave i pravosuđa i policije, a nakon toga je g-din Mark Alen rekao da je dobio uvid u situaciju i da mu je jasno da se „Srbija zaglavila na niskom nivou razvoja“ i rekao da će pokušati da pomogne, iako je „misija u tome ograničena“ na deo koji je ranije dogovoren prilikom utvrđivanja pravila sporazuma između MMF-a i Vlade Srbije. Iako je izneo razumevanje za preokupaciju ministara stranačkim kampanjama („prvi posao političara je da budu izabrani“), ocenio je da ga zabrinjava to što se malo učinilo na smanjenju nezaposlenosti, što je stopa od 23% velika i što će se možda i uvećati. Ocenio je „da smanjenje broja zaposlenih u javnom sektoru nije na dnevnom redu, ali da je jasno da se to u dogledno vreme mora menjati u korist realnog sektora“. On je ovom prilikom ocenio i da je „Srbija na dobroj lokaciji“, ali i da je pred njom „puno prepreka“.

Što se tiče budućeg budžeta, on je ponovio da će MMF insistirati i uslovljavati Vladu da bude fiskalno odgovorna u skladu sa ranije dogovorenim fiskalnim pravilima, a na opasku prof. Kovača da Vlada nije poštovala ni dosad preuzete obaveze, pri čemu je spomenuo otpremnine prosvetnih radnika, g-din Mark Alen je odgovorio da će MMF insistirati da Vlada preuzete obaveze izvršava i da ne preuzima obaveze koje ne može izvršiti. Ono što MMF vidi kao prepreku je i problem sredstava koja se preusmeravaju prema lokalnim budžetima i koja sve više nedostaju centralnom budžetu, a pri tome Vlada nema prave mehanizme da utiče na lokalne samouprave da preuzmu neke nove obaveze u finansiranju iz tih prenetih sredstava.

U završnoj reči, šef misije MMF-a ocenio je da investitori zahtevaju izmene Zakona o radu, u smislu smanjenja određenih prava zaposlenih (probni rad, pitanje otpremnina za ceo staž, jednostavniju proceduru za građevinske dozvole, manje poreze i sl.), što bi, po njima, dovelo do određenog rasta broja zaposlenih, a što su sindikati a priori odbili u delu radničkih prava.

Što se tiče sredstava MMF-a koja su ranije odobrena, Alen je rekao da su sredstva doznačena državi, ali i da se ona moraju jednog dana vratiti. Nažalost, sindikati nisu bili ubedeni da će ova sredstva biti samo sredstva za podršku, već i da će se koristiti za deficit budžeta i to uskoro, jer je više puta i na samom sastanku izneta ocena da je budžet najmanje u dva puta u prethodnih mesec-dva dana bankrotirao, ali da to niko nije javno obelodanio, kao i da ta činjenica zabrinjava većinu zaposlenih i penzionera koji ionako žive od danas do sutra, iščekujući „kao ozebao sunce“ ionako preskromne penzije i plate od najvećeg poslodavca u državi – Vlade Republike Srbije koja se sve manje bavi svojim osnovnim poslom, a sve više brigom kako da dobije još jedan mandat.

javne službe dovela u situaciju da poput prosvete uopšte ne mogu ni da funkcionišu. On je izneo i od ranije poznate stavove sindikata zaposlenih u sistemu obrazovanja o potrebi znatnijeg izdavanja BDP za donošenje legislative kojom će se svojina vratiti lokalnim samoupravama i kriterijuma za mrežu škola koja bi, uz eventualne stimulative otpremnine mogla dovesti do racionalizacije. Sve drugo, u suprotnom, bilo bi novo bacanje sredstava, a sistem

OVO PISMO ĆE PROČITATI **VIŠE OD 20.000 LJUDI.** **MI IMAMO OPCIJE ZA SVE NJIH.**

Poštovani,

Ukoliko ste se nekada u životu zapitali šta znači osiguranje života i koje su njegove prednosti, odgovor ćete naći u 3D programu osiguranja života.

ŠTA JE 3D PROGRAM OSIGURANJA?

3D program osiguranja je do sada najpotpuniji i najfleksibilniji program osiguranja sastavljen iz dve povezane celine. Prva se odnosi na period štednje (tzv. period odloženosti), dok u drugom delu u svoj program osiguranja uključujete i osiguranje života i to baš onda kada procenite da će Vam ono biti potrebno.

Dakle, sami određujete kako ukupan broj godina na koji zaključujete osiguranje, kao i dužinu trajanja pojedinačnih delova.

KOME JE NAMENJEN 3D PROGRAM OSIGURANJA ŽIVOTA?

3D program osiguranja pruža mogućnost osiguranja još široj populaciji nego što je to do sada bio slučaj. Od sada, godine starosti i zdravstveno stanje ne moraju biti prepreka za zaključenje osiguranja. Tačnije, po ovom programu mogu se osigurati sva lica do navršene 65-te godine života.

KOJE SU DODATNE POGODNOSTI KOJE VAM NUDI OVAJ PROGRAM?

Ovaj program osiguranja života oslobađa Vas plaćanja premije osiguranja u poslednjoj godini osiguranja. Dakle, jednu godinu ne plaćate, a da pritom Vaše osiguranje ne prestaje da traje.

Pored navedenih, specifičnosti programa su i u tome što uz 3D programa osiguranja života moguće zaključiti:

- dopunsko osiguranje od posledica nesrećnog slučaja.
- dopunsko osiguranje od nastupanja težih bolesti.
- dopunsko osiguranje lica u slučaju smrti osiguranika usred nesrećnog slučaja.

Trostruka sigurnost u jednom jedinom proizvodu.

Pozivamo Vas da posetite naše najbliže prodajno mesto ili da pozovete call centar kako biste izabrali Vaše osiguranje.

S poštovanjem,
Wiener Stadtische osiguranje

3D program
osiguranja života

WIENER
STÄDTISCHE
VIENNA INSURANCE GROUP

Wiener Stadtische osiguranje
Ekspozitura Sombor
Staparski put 6
25 000 Sombor
Tel 025/ 433-790
wso.sombor@wiener.co.rs

ВАЖНО ЈЕ ЗНАТИ КОГА У ШКОЛСКИ ОДБОР ПОСЛАТИ

Већ дуже време у многим срединама било је, по нама, потпуно беспредметно, али у јавности, и стручној и оној другој, експлоатисано питање надлежности, законитости и легалности рада школских/ управних одбора, нарочито приликом избора и/или разрешења директора, чланова одбора, именована и разрешења чланова одбора, избора председника одбора,... Забележили смо, не тако давно, такве случајеве у једној од најугледнијих сомборских школа, која је, уместо да буде alma mater раванградске вароши, иначе познате као града који је први у јужних Словена почео систематски образовање српских и јужнословенских учитеља, дошла на ступце штампе због избора директора школе, ових дана у ОШ у Чантавиру, школу у Нишу,... што је, уз бројне неспоразуме у управљању кућама знања и браќању надлежности и било разлог да наша организација конкурише код Министарства просвете – Завода за унапређивање образовања и васпитања са програмом: „Важно је сазнати кога у орган управљања послати“, који би требао да послужи едукацији чланова школских одбора из реда све три групације које чине орган управљања у школи/установи.

Задовољство нам је да Вас, и овим путем, обавестимо да је наш програм прихваћен и да је бити акредитован као програм стручног усавршавања за текућу школску годину. На овај начин наш Синдикат даје пун допринос едукацији, не само чланова Синдиката и запослених који чине трећину органа управљања, већ помаже и да се чланови школских одбора из реда родитеља и локалних самоуправа едукују за овај одговоран посао, како би се, наравно, предупредили бројни неспоразуми којима је у основи незнање, непознавање прописа и закона и оно нама толико уверено да сви све знамо, а нарочито оно за што нити смо стручни, нити смо едуковани и из чега стално произлазе неспоразуми, спорови, па чак и судови.

Без жеље да радимо туђ посао или да се мешамо у туђе надлежности, Синдикат на овај начин помаже развој социјалног дијалога, првенствено на нивоу школе/установе и локалном нивоу, као што уосталом чини и едукацијом чланова и заинтересованих и за друге теме које Синдикат реализује у оквиру редовног синдикалног образовања за синдикалне активисте и чланове са дугачке листе тема које обрађују наши активисти, експерти и сарадници, као

**ВАЖНО ЈЕ ЗНАТИ
КОГА У ШКОЛСКИ ОДБОР ПОСЛАТИ**
Школски/управни одбори
СТВАРНИ ИЛИ ФОРМАЛНИ ОРГАНИ
УПРАВЉАЊА ШКОЛАМА/УСТАНОВАМА

што су питања решавања технолошких вишкова, колективног преговарања, питања финансирања установа образовања, финансирања школа по ученику, управљања школама, услови за рад синдиката у школама, мирно решавање радних спорова, мирење, посредовање и арбитража, дисциплинска одговорност запослених, мобинг, социјални дијалог...

Намера Синдиката је и да помогне колегама да кроз овај вид едукације дођу до неопходних часова фонда стручног усавршавања (и за продужење лиценце), а да то учине кроз квалитетан и јефтин програм стручног усавршавања. Наравно, за чланове Синдиката учешће (и партиципација у трошковима организовања и одржавања) биће по повлашћеним минималним ценама, а за друге на начин како је то уговорено са Заводом за унапређење образовања и васпитања. Након што је и наш семинар нашао место у Каталогу сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника за школску годину 2011/12. годину Синдикат је о условима за похађање и организовања Програма „Важно је сазнати кога у орган управљања послати“ обавестио чланове и заинтересоване, а то чини и на овај начин.

Обавештавамо Вас да су, док закључујемо овај број Информатора, одржана три успешна семинара (два у Сомбору и један у Суботици) и да су у припреми семинар у Зрењанину и Оџацима. Заинтересовани за ову обуку могу се могу директно обратити секретаријату и организаторима од којих ће добити сва потребна појашњења и договорити се о детаљима.

Едукација за управљање школама

На трагу континуиране обуке својих чланова, али и других колега и заинтересованих, ценећи потребу да запослени у школама унапреде своја знања везана за управљање школама и установама образовања, Независни синдикат просветних радника Војводине је осмислио и добио акредитацију за семинар стручног усавршавања за наставнике основних и средњих школа, стручне сараднике, педагошке асистенте и помоћне наставнике, васпитаче, директоре школа и помоћнике директора... Семинар „Важно је сазнати кога послати у органе управљања“ спада у групу изборних семинара који се односе на управљање

Stručno usavršavanje

и руковођење, траје један дан и доноси 8 сати стручног усавршавања за учеснике.

Синдикат је препоручио школама да у семинар укључе и представнике школских одбора, односно управних одбора и/или савета факултета из реда друштвене средине и родитеља, сматрајући да само обуком о надлежностима, процедурама избора, ограничењима у овлашћењима, упознавању са школском легислативом и упознавању са надлежностима других органа у школи/установи може унапредити управљање школама, као и смањити неспоразуме и сукобе који настају на релацији између школског одбора, директора, савета родитеља, ученичких парламента и на крају синдиката.

НСПРВ се и раније залагао за смањење свих тензија и за то да свако обавља свој део посла у складу са законским овлашћењима и, иако је у суштини био против паритета који је заступљен у сада важећим одборима, односно саветима школа/установа из разлога што се у пракси показало да су органи управљања често пута били све, а не оно што би требали бити – ор-

гани управљања и уместо да буду брана уласку политике у школе, они су управо били портал на који су у школе и установе улазиле различите политике. Стога је Синдикат и припремио као пратећу литературу приручник: Школски/управни одбори – стварни или формални органи управљања школама/установима, који ће, уз друге радне материјале и презентације, добити

сваки учесник семинара и у коме је обрађено више тема везаних за управљање школама, односно установама, између осталог, ту су и текстови о управљању у образовању - од обавезног и средњег до високог, изводи из закона који се примењују на орган управљања, модели пословника о раду школског одбора основне и средње школе, а посебна пажња је посвећена примерима појединачних аката које доноси орган управљања, а које сваки школски одбор свакодневно користи приликом решавања конкретних случајева, било да се односе на приговоре запослених, решења о усвајању или одбијању тих приговора или на део који се тиче избора директора и вршиоца директора са конкретним решењима која би требали донети школски/управни одбори.

Реализатори семинара су активисти Синдиката, а Синдикат је за запослене, чланове нашег Синдиката обезбедио и попуст у цени партиципације у трошковима организације семинара и материјала. Сви учесници Семинара добијају сертификат о похађању обуке којим улази у квоту семинара стручног усавршавања.

Novi Sad, _____

N/r direktoru škole
N/r predsedniku sindikata

Poštovani/a,

Pozivamo zaposlene u Vašoj školi/ustanovi da učestvuju na seminaru stručnog usavršavanja akreditovanom od strane Ministarstva prosvete i nauke pod nazivom: „Važno je saznati koga poslati u organe upravljanja“ (kataloški broj 883) za nastavnike, saradnike u nastavi, stručne saradnike, direktore škola, sekretare škola, članove školskih odbora, članove saveta roditelja, ... Imenovani seminar donosi 8 sati stručnog usavršavanja za nastavnike i druge zaposlene u školi/ustanovi. Tema seminara je upoznavanje sa školskom legistativom koja reguliše rad organa upravljanja, upoznavanje sa načinom konstituisanja organa, procedurama izbora, mandatom, nadležnostima i ograničenjima i preciziranju razgraničenja u nadležnosti organa u ustanovi obrazovanja između organa upravljanja, direktora, saveta roditelja, učeničkog/studentuskog parlamenta i sl.

Seminar će biti održan _____ godine, _____, sa početkom u 09.00 časova.

Participacija u troškovima organizacije seminara i materijala iznosi:

- 2.000,00 dinara za članove NSPRV, koje treba uplatiti na račun NSPRV 355-1117056-19 sa naznakom (svrha plaćanja): „Dopunska članarina za edukaciju – sindikalna aktivnost“ ako plaća sindikalna organizacija
- 3.000,00 dinara za zaposlene u školama/ustanovama ili članove školskog/ upravnog odbora škole/ustanove, koje treba uplatiti na račun NSPRV 355-1117056-19 sa naznakom (svrha plaćanja): „Participacija u troškovima organizacije seminara i materijala“ ako plaća škola/ ustanova, o čemu će NSPRV, po uplati, izdati račun. Ukoliko Vam je potrebno, na Vaš zahtev dostavićemo Vam i predračun.

Cena uključuje dobijanje literature - tematskog priručnika „Školski/ upravni odbori – stvarni ili formalni organi upravljanja školama/ustanovama“ u kome se uz legislativu nalaze i modeli poslovnika o radu ŠO, kao i primeri pojedinačnih akata neophodnih u radu svakog školskog/upravnog odbora i radnih materijala, ručak i osveženje u pauzama i ne uključuje troškove prevoza. U slučaju većeg interesa, seminar će se ponoviti, a o terminu dogovorićemo se naknadno. Za sve dopunske informacije obratite se sekretarijatu Sindikata. Svim učesnicima seminara, Sindikat izdaje sertifikat o pohadanju обуке.

Srdačan sindikalni pozdrav!
S poštovanjem,

prof. Hadži Zdravko M. Kovač
generalni sekretar NSPRV

NSPRV
**NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH
RADNIKA VOJVODINE**

Novi Sad, Modene 5 tel/faks: 021/6616-886, 025/420-093, 023/515-757
e-mail: sindiso@sbb.rs, nsprv@open.telekom.rs, nsprv.zr@open.telekom.rs

Kampanja Sindikat!

PROGRAM RADA

Naziv seminara: Akreditovani seminar stručnog usavršavanja za nastavnike, kao i za obuku u participaciji u radu organa upravljanja u školama/ ustanovama: „Važno je saznati koga poslati organe upravljanja“

Mesto održavanja: _____
Vreme održavanja: _____
Planiran broj učesnika: 30
Organizator: NSPRV

Datum

08,30–09,00	Evidencija polaznika
09,00–09,15	Obračanje organizatora – satnica rada i ciljevi seminara
09,15–09,45	Uvodna vežba: predstavljanje učesnika
09,45–10,15	Istorijat rada organa upravljanja u školama/ ustanovama obrazovanja
10,15–10,30	Upitnik
10,30–10,45	Kafe pauza
10,45–11,00	Upitnik - analiza
11,00–11,30	Zakonska osnova za rad organa upravljanja, konstituisanje, način izbora članova odbora
11,30–11,45	Konstituisanje, stilovi rada
11,45–12,15	Stilovi rada
12,15–12,30	Kafe pauza
12,30–14,00	Diskusija o radu organa upravljanja, kakvi su u praksi, a kakvi trebaju da budu
	Osvrt na ulogu predstavnika sindikata, sekretara škole, direktora i doprinosu radu odbora
14,00–15,00	Ručak
15,00–16,15	Rešavanje konkretnih slučajeva – rad po grupama
16,15–16,45	Analiza i izveštaj grupa
16,45–17,00	Analiza očekivanja
17,00–17,20	Evaluacija seminara
17,20–17,35	Završna reč

Novi Sad, _____

Hadži Zdravko M. Kovač,
generalni sekretar NSPRV

BAJKA O BESPLATNOM OBRAZOVANJU

Piše: Radoslav Petković

Kako možeš tako da pišeš o studentskim protestima, a sam si besplatno studirao, pita me neko. Bio sam budžetski student, odgovaram. Samo se to tada nije tako zvalo. Priča o visokoškolskom obrazovanju je izgledala nekako ovako: fakulteti su upisivali strogo određeni broj tzv. redovnih studenata i izvestan, znatno manji broj vanrednih. Redovni nisu plaćali školarinu, vanredni jesu. Za upis je odlučivao uspeh u srednjoj školi, često i prijemni ispiti. Ako ste hteli, poput mene, upisati književnost, to ste moglo učiniti relativno lako. No sa svojim, ne tako briljantnim gimnazijskim uspehom, nisam mogao ni pomisliti da konkuriram, recimo, na medicinu, ili na neke od tehničkih fakulteta. Tamo se prijavljivalo znatno više kandidata nego što će biti upisano. Hoću reći da ni onda, tačno kao ni sada, nije bilo besplatnog studiranja za sve. Kriterijumi samog studiranja, u smislu ponavljanja godina, prenosa ispita, nesumnjivo su bili blaži. Pogotovo u Beogradu. U Ljubljani su - država je bila zajednička - bili oštriji. Ne izvodim nikakve zaključke.

Socijalistička Jugoslavija je u jednom periodu imala jednu od najviših stopa rasta društvenog proizvoda u svetu. Potom je zapala u krizu, ali se čas njene krize pogodio sa velikim privrednim bumom u kapitalističkoj Evropi. Ne mislim samo na jeftine i dostupne kredite, već na činjenicu da su zapadnoevropske zemlje bile gladne za radnom snagom. Jugoslavija je otvorila granice i stotine hiljada ljudi, raznog nivoa obrazovanja, pohrlili su na "privremeni rad" u inostranstvo. Sistem je rešio bitan društveni problem, nezaposlenost, a istovremeno su devizne doznake radnika iz inostranstva predstavljale značajan deo prihoda države. Izvozom radne snage socijalistička Jugoslavija je dobila i novce, te nije čudo što se blejanje može čuti do danas. Zemlje realnog socijalizma, pišem ovo bez ikakve ironije, dakle one zemlje koje svoje probleme nisu mogle rešavati kroz kapitalističku konjunkturu, morale su se opredeliti za znatno represivnije oblike sistema. Uslovi studiranja, kao i upisa na fakultete, bili su stroži.

Jedan od kriterijuma je, u tim zemljama, bio i kriterijum porekla. Ako vam je jedan od roditelja, ne daj Bože oba, imao fakultetsku diplomu, šanse za upis su dramatično padale. Zbog toga su brojni napuštali svoj posao zaposljavajući se kao, na primer, kočničari tramvaja. Može li se zaista reći da je, u procesu obrazovanja, jednak položaj onoga koji je rastao u fakultetski obrazovanoj sredini i onoga koji se rodio među polupismenima? Sa stanovišta jednakosti i apsolutne socijalne pravde ovakvim kriterijuma upisa teško je prigovoriti.

*književnik

UVREDLJIVA „IGRA VELIKE DECE“

Piše: Aja Jung*

Neprijatno smo iznenađeni tekstem – kritikom Milene Jauković pod naslovom „Igra velike dece“. Pravno gledano kritika se nikada ne osvrće i ne upućuje maleoletnim osobama, igračima koji još nisu završili baletsku školu. Može se pisati osvrst za događaja, ali ne i baletska kritika. Deca ne mogu biti podvrgnuta javnoj kritici u novinama. Vašem kritičaru takođe verujem da nije poznato da koreografske fondacije određuju repertoar velikih baletskih škola, kao i opremu za njihovo izvođenje. U tom smislu se ne može kritikovati izbor programa i kostima, jer je kostim strogo propisan uz naslov. Njen ukus je njen problem, a njeno neznanje je naš i vaš problem! Maliciozan je svaki komentar o preciznosti tehnike i stila, jer se tehnika u školi usavršava, a stil gradi. Mi smo imalilepu priliku da budemo posmatrači tog procesa.

Ne može se govoriti ni o tome da škola ima drugu ili treću postavku. Škola ima učenike. To su deca od 15, 16 ili 17 godina koja su ovom prilikom došla da igraju u Beogradu. Sa kim ih to mi upoređujemo? Sa našom baletskom školom? Sa našim Narodnim pozorištem? Nameće se pitanje koje je baletske škole u Evropi vaš kritičar pogledao u poslednje vreme? Za četiri godine, kada odrastu, ova deca će igrati na svetskim scenama. Tada vaša kritičarka može pisati o njima, ukoliko bude imala prilike da ih vidi. Nacionalna fondacija za igru uložila je ogroman napor da dobije licencu i da krene u saradnju sa Akademijom teatra milanske Skale. Ogroman je napor i da se jedna ovakva predstava dovede u Beograd. Na svaka tri deteta – dolazi po jedan staratelj jer su maleoletni. To vam ukazuje koliko avionskih karata i hotelskog smeštaj smo morali da pokrijemo. Sponzori i ambasada Italije dobili su ovaj tekst. Umesto da im zahvalimo za sve one zadovoljne oči i uzdahe naše dece iz gledališta – mi smo ih pozdravili uvredljivom i zlonamernom „kritikom“.

*direktorka Nacionalne fondacije za igru

SVETO PISMO I NASA

Piše: Dr Vlada Petrić

Odgovor na pitanje da li termin „apokalipsa“ podrazumeva „smak sveta“ ili „drugi Hristov dolazak“ isključivo zavisi od (ne)pripadništva jednoj od mnoštava religija, uključujući i hrišćanstvo. Veroučitelj Vuk Matijašević smatra da Biblija nagoveštava „radosnu vest da će Hristov ponovni dolazak“ označiti početak „novog neba i nove zemlje“ („Sveto pismo i kraj sveta“, Politika, „Među nama“, 4. oktobar 2011) što znači da će posle apokalipse – takozvani inteligentni dizajner iskonstruisati novi svet. Kako bi po takvom scenariju prošli pripadnici mnogih drugih religija koje Hrista ne smatraju božjim sinom, niti mare za Bibliju? Veruje li Vuk Matijašević da će takvi religiozni vernici biti odagnani u pakao?

Ma kako da se shvati, kataklizma označava kraj sveta kakav – trenutno – postoji na planeti Zemlji. Šta će biti posle toga, moguće je samo pretpostavljati, i pored najnovijih otkrića NASE, čiji su naučnici utvrdili da će (krajem 2012) sunčana magma doći interstelarnu energiju i toplotu koja će pogubno delovati na Zemlju. Čuveni astrofizičar Aleksija Demetrija pretpostavlja da će „solarna radijacija doći interstelarni intenzitet koji će vrlo brzo prouzrokovati globalnu katastrofu“. Dr Kris Dejvis čak smatra da će „predstojeća solarna oluja“ predstavljati „veliki materijalni poremećaj na ovoj planeti sa nesagledivim posledicama“. Ao se ovakva predviđanja i ne obistine, ostaje, uprkos biblijskom predočavanju da će kraj ovog sveta predstavljati „radost“ koju stanovnici Zemlje treba da priželjkuju!

Ne samo da moderna nauka nije otkrila validne dokaze o „kreacionističkom“ postanku ovozemaljskog sveta, niti je utvrđeno da je upravo Svevišnji dostavio ljudima svoj verbalni manifest (Bibliju) posredstvom Hristovih sledbenika, da ne pominjem krhkost mita o Hristovom vaskrsenju. Uz to postoje mnogi religiozni spisi anatemisani od same crkve, iako su ih pisali „sveti vernici“. Imam više poverenja u savremenu nauku, čak ako se pokaže da je upozorenje vrhunske naučne ustanove za istraživanje svemira (NASA) bilo isforsirano. Veroučitelju Matijaševiću preporučujem da se, sa stanovišta opšte kulture i modernog obrazovanja, detaljnije informiše o savremenom naučnom iskustvu, i da konsultuje verodostojne izvore u toj oblasti, pre no što se odluči da javno iznese svoje (ograničeno) shvatanje o nastanku, funkcionisanju i budućnosti svemira.

*profesor istorije i teorije filma na Harvardovom univerzitetu

NEDOSTATAK UDŽBENIKA I ZABRANA KOPIRANJA

Piše: Dragan V. Milovanović*

Nedavno je u srpskim novinama pisano o problemu kopiranja udžbenika i oštrom protivljenju pisaca istih da se njihova intelektualna svojina koristi kopiranjem, što podrazumeva gubitak njihove zarade kao i poreza za državu. Međutim, šta uraditi kada ne možete za sopstvene pare da dođete do udžbenika koji je potreban za školovanje vašeg deteta. Ovaj put je reč o udžbenicima za osnovne muzičke škole.

Konkretno, u pitanju je udžbenik za solfedo za petu godinu učenja, koji štampa Zavod za udžbenike iz Beograda. Knjiga već dugo nije preštampana, mada je već niz godina obavezna literatura u muzičkim školama. Naći u knjižarama ovaj, kao i udžbenik za isti predmet za šestu godinu učenja je veliki problem već nekoliko godina, a sada čujem da je sve teže doći do istovrsne knjige i za niže razrede. Kako onda da omogućimo deci da uče ovaj predmet. Muzičke škole same to ne obezbeđuju, nastavnici traže, pisci brane kopiranje i prete kaznama za zaštitu intelektualne svojine, a nadležni izdavač, u ovom slučaju zavod, uopšte bar do sada ne reaguje, mada bi prodajom istih ostvario zaradu.

Bilo bi lepo kada bi se nadležni – Ministarstvo prosvete zainteresovalo za ovaj sektor obrazovanja, za to kako se obezbeđuju knjige za osnovno i srednje muzičko obrazovanje. Možda bi iz tog interesovanja proizašla i bolja organizacija nabavke knjiga, kupovina novih instrumenata, proširenje mreže škola...

*Beograd

ОБЕЛЕЖЕН МЕЂУНАРОДНИ ДАН БОРБЕ ПРОТИВ ФАШИЗМА

Међународни дан борбе против фашизма и антисемитизма – 9. новембар, обележен је централном државном церемонијом у Задужбини Илије Милосављевића Коларца у Београду. Скупу су присуствовали представници Владе Србије, ветерани из Другог светског рата, преживели заточеници логора смрти и холокауста, носиоци Ордена народног хероја, највиших ратних одликовања и медаља за храброст и представници јеврејске и ромске заједнице.

Министар просвете и науке у Влади Републике Србије проф. др Жарко Обрадовић је том приликом истакао да се 9. новембар обележава као дан сећања на милионе страдалих цивила током Другог светског рата. Он је напоменуо да је у “Кристалној ноћи”, 9. новембра 1938. године, побијено много недужних цивила, међу којима је било и жена и деца. То је први и један међу многим догађајима који је у свету донео нацизам и фашизам, нагласио је Обрадовић и навео да је побијено шест милиона цивила само зато што су друге верске, расне и професионалне припадности. Према његовим речима, обавеза сваког друштва је да се суочи са прошлошћу, али и садашњошћу. Србија је имала један од најјачих и најмасовнијих антифашистичких покрета у свету, саопштио је министар и додао да је наша земља дала велики допринос у борби против фашизма, нацизма и антисемитизма, али и у остваривању слободе и правде. Обрадовић је поручио да треба стремити ка високим моралним, политичким

и цивилизацијским вредностима и додао да Србија чини све да сузбије и онемогући све видове дискриминације. Он је навео да су на нашим просторима, у концентрационом логору Јасеновац, била највећа страдања и да је убијено више стотина хиљада цивила, међу којима је било и деца.

Страдали су Срби, Роми, Јевреји, а многи данас прекрајају историју и негирају те злочине и жртве, што заслужује осуду, истакао је Обрадовић. Никако се не смеју заборавити злочини и страдали у Шумарицама, Краљеву, Јајинцима, на Бањици и Сајмишту, нагласио је министар.

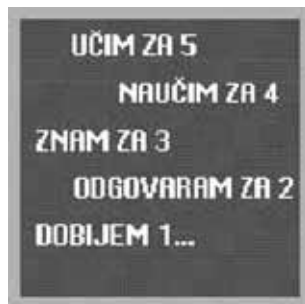
У оквиру централне државне манифестације одржан је концерт Филхармоније младих „Борислав Пашћан“, под управом Ђорђа Павловића. На концерту су изведена дела Чајковског, Шостаковича, Де Фале, Грига, Прокофјева, Шопена, Рахмањинова и Божића. Драмски уметници говорили су сегменте текстова Торе, Светог писма, Курана, Епа о Гилгамешу, као и прозне текстове и поезију Есхила, Ота Бихаљи Мерина, Хане Арент, Иве Андрића и Бранка Милковића. Насиље које се догодило на немачким улицама и трговима 9. новембра 1938. године означило је почетак државно организованог, правно легитимисаног и јавно подржаног прогона Јевреја, који је завршен убиством шест милиона недужних мушкараца, жена и деца. Тај догађај, познат као “Кристална ноћ”, сматра се симболичним почетком холокауста и обележава се као Међународни дан борбе против фашизма и антисемитизма.

ЂАЧКО ЗНАЊЕ МОЖЕ ДА СЕ ПРОВЕРАВА НА СВАКОМ ЧАСУ

Писмени се понавља ако више од пола ђака добије јединицу

Нови правилник о оцењивању ученика у основним школама предвиђа обавезу поништавања писменог задатка ако више од половине ученика у одељењу на тој провери знања добије јединицу. Наставник је у случају поништавања писменог задатка, а пре организовања поновљеног, дужан да одржи допунску наставу, односно допунски рад, предвиђено је правилником који је почетком ове школске године ступио на снагу. Такође, наставник је дужан да обавести ђаке који ће наставни садржаји бити на писменом задатку, најкасније пет дана пре провере. Распоред писмених задатака и писмених провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује се за свако одељење на огласној табли школе, односно на веб страници школе, најкасније до краја треће наставне недеље у сваком полугодшту. У току дана може да се планира највише један писмени задатак и писмена провера дужа од 15 минута, односно највише две у наставној недељи.

Ђачко знање, према новом правилнику, може да се проверава на сваком

часу. Усне и писмене провере знања које трају до 15 минута, обављају се без најаве и ученик у току часа може да буде оцењен само једном. Правилник предвиђа да се, поред усменог и писменог оцењивања, сада и друге активности и резултати могу оцењивати. Тако се кроз оцену вреднују ђачке дебате, радови, цртежи, постери, писање есеја, учешће у различитим облицима групног рада, рад на пројектима... У правилник су уграђене норме Закона о основама система образовања и васпитања према коме се ученик оцењује најмање четири пута у полугодшту у основном и три пута у средњем образовању.

Закључна оцена је бројчана, владање ученика од првог до петог разреда описује се описно, а од шестог до осмог у основној школи и у свим разредима средње оцењује се описно током полугодишта и бројчано на крају. У Правилнику је дата и дефиниција оцене, која представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, али је показатељ и квалитета и ефикасности рада наставника и школе.

КОНФЕРЕНЦИЈА МРЕЖЕ ШКОЛА БЕЗ НАСИЉА

Министарство просвете и науке и УНИЦЕФ су 28.11.2011. године, на Трећој конференцији Мреже школа без насиља, уручили плакете директорима 44 школе које су ове године успешно развиле све компоненте превенције насиља у школском окружењу, чиме су се придружиле растућој мрежи школа без насиља, формираној 2009. године. Конференција је окупила и свих 145 школа које су до сада успешно реализовале програм „Школа без насиља - ка сигурном и подстицајном окружењу за децу“, што је била прилика да међусобно размене своја искуства и примере добре праксе.

„Школа је, поред породице, најважније место социјализације за децу и зато је приоритет да унапредимо квалитет и стандарде функционисања школа. Наше основно полазиште је да се на насиље у школским срединама мора деловати и систематским мерама и појединачним конкретним активностима и програмима. Поред свих напора и подршке кроз стратешка документа, законска и подзаконска акта, увођење тимова за заштиту деце од насиља, спровођење посебних програма обуке и едукације – проблем насиља у школама је и даље присутан, у мањој мери него раније, али још увек на нивоу и у обиму којим не можемо бити задовољни. Наш чврст став је да сваки случај насиља треба одмах да буде евидентиран, у потпуности истражен, на бази конкретних чињеница. Веома је важно да школе обезбеде услове у којима ће се чути и уважити глас и деца и родитеља и наставника и да настоје да се проблем решавају заједничким снагама“, рекао је министар просвете и науке проф. др Жарко Обрадовић.

Циљ конференције Мреже школа без насиља је да се ојачају капацитети школа за управљање превенцијом насиља и да се подрже школе да се

кроз међусобно повезивање оснаже да буду лидери у промоцији културе ненасиља у локалној заједници.

„Односити се према деци са пуним поштовањем њиховог достојанства и физичког интегритета је најбољи и, искрено, једини начин да им се помогне да одрасту у одговорне, брижне одрасле особе, и да се створи мирније и толерантније друштво“, рекла је заменице директорке канцеларије УНИЦЕФ-а за Србију, Лесли Милер, у уводном излагању и додала: “Свака појединачна школа без насиља, свако од присутних данас у овој сали је део те неопходне промене, а њихова индивидуална посвећеност и одлучност су критични фактори за обезбеђивање да свако дете буде сигурно и заштићено“. На конференцији су одржана стручна предавања и радионице посвећене превенцији насиља у школама. Учесници и гости конференције имали су прилику да присуствују презентацији истраживања о безбедности деце у школском окружењу и променама које доноси програм „Школа без насиља“ и предавањима на тему превенције насиља у школи помоћу вредности, правила и реституције. Такође је одржано и неколико радионица о раду са децом у ризику од насиља, као и представљање примера добре праксе школа и искустава њиховог умрежавања.

ZARADE I DALJE U PADU U oktobru zaradismo po 370 evra

Prosečna zarada isplaćena u oktobru 2011. godine u Republici Srbiji iznosi 52.944 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u septembru 2011. godine, nominalno je manja za 1,7%, a realno je manja za 2,1%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u oktobru 2011. godine u Republici Srbiji iznosi 38.167 dinara (oko 370 evra). U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u septembru 2011. godine, nominalno je manja za 1,5%, a realno je manja za 1,9%.

Treba reći i da su prosečne plate u Srbiji i dalje među najnižima u regionu. Prosečna neto plata u Sloveniji iznosi oko 980 evra, dok je bruto plata oko 1.500 evra. Prosečna mesečna neto plata po zaposlenom u Hrvatskoj za septembar ove godine iznosi 5.397 kuna (720 evra), u Crnoj Gori oko 475 evra, u Bosni i Hercegovini je oko 400 evra. Prosečna plata u Bugarskoj isplaćena u septembru iznosila je 704 leva (352 evra)...

Prosečna zarada isplaćena u oktobru 2011. godine u Republici Srbiji, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u oktobru 2010. godine, nominalno je veća za 10,7%, a realno je veća za 1,8%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u oktobru 2011. godine u Republici Srbiji, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u oktobru 2010. godine, nominalno je veća za 10,9%, a realno je veća za 2,0%.

Prosečna zarada isplaćena u periodu januar-oktobar 2011. godine u Republici Srbiji, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar-oktobar 2010. godine, nominalno je veća za 11,1%, a realno je manja za 0,7%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u periodu januar-oktobar 2011. godine u Republici Srbiji, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar-oktobar 2010. godine, nominalno je veća za 11,3%, a realno je manja za 0,5%.

INFLACIJA 0,4%, GODIŠNJA 8,7%

Indeksi potrošačkih cena (inflacija) se definišu kao mera prosečne promene maloprodajnih cena robe i usluga koje se koriste za ličnu potrošnju. Cene ovih proizvoda i usluga u oktobru 2011. godine, u odnosu na septembar 2011. godine, u proseku su povećane za 0,4%. Potrošačke cene u oktobru 2011. godine, u odnosu na isti mesec 2010. godine, povećane su za 8,7%, dok su u odnosu na decembar 2010. povećane za 6,8%.

Posmatrano po glavnim grupama proizvoda i usluga klasifikovanih prema nameni potrošnje u oktobru 2011. godine, u odnosu na prethodni mesec, najveći rast cena zabeležen je u grupama Odeća i obuća (1,3%) Nameštaj, pokućstvo i tekuće održavanje (1,0%), Hrana i bezalkoholna pića (0,7%), Restorani i hoteli (0,3%), Stan, voda, električna energija, gas i druga goriva (0,2%), dok je pad cena zabeležen u grupama Transport (-0,2%) i Obrazovanje (-0,1%). Cene ostalih proizvoda i usluga nisu se bitnije menjale.

	Prosečne zarade				Prosečne zarade bez poreza i doprinosa			
	RSD		Indeksi		RSD		Indeksi	
	X 2011	I-X 2011	Nominalni	Realni	X 2011	I-X 2011	Nominalni	Realni
	X 2011	I-X 2011	X 2011	I-X 2011	X 2011	I-X 2011	X 2011	I-X 2011
Republika Srbija	52944	51869	98,3	111,1	38167	37364	98,5	111,3
Srbija - Sever	59072	57662	99,3	110,6	42467	41458	99,3	110,7
Beogradski region	65524	64341	97,3	110,7	47068	46267	97,3	110,9
Region Vojvodine	52166	50518	101,7	110,6	37542	36316	101,8	110,7
Srbija - Jug	45024	44272	97,1	112,2	32610	31993	97,4	112,3
Region Šumadije i Zap. Srbije	44495	43618	97,2	111,8	32370	31625	97,5	112,0
Region Južne i Istočne Srbije	45677	45078	97,1	112,7	32906	32447	97,3	112,6
Region Kosovo i Metohija	-	-	-	-	-	-	-	-
Grad Beograd	65524	64341	97,3	110,7	47068	46267	97,3	110,9
Grad Novi Sad	60724	59369	100,7	110,9	43719	42770	100,9	111,2
Grad Niš	45997	45546	99,7	115,1	33127	32803	99,8	114,7
Grad Kragujevac	54596	49043	106,5	113,5	40120	35573	107,3	114,2

Prosečne zarade po zaposlenom u Republici Srbiji, po delatnostima	Zarade		Zarade bez poreza i doprinosa	
	X 2011	I-X 2011	X 2011	I-X 2011
Ukupno	52944	51869	38167	37364
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	46543	42787	33476	30788
Rudarstvo	79893	80827	56953	57583
Prerađivačka industrija	45640	44525	33221	32284
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom	90049	91182	64005	64769
Snabdevanje vodom i upravljanje otpadnim vodama	49230	47919	35448	34500
Gradevinarstvo	48357	44876	34857	32288
Trgovina na veliko i malo i popravka motornih vozila	38722	38618	28268	28189
Saobraćaj i skladištenje	56451	56188	40725	40625
Usluge smeštaja i ishrane	28644	28448	20886	20802
Informisanje i komunikacije	73559	72779	52675	52104
Finansijske delatnosti i delatnost osiguranja	97935	98509	70475	70880
Poslovanje nekretninama	53363	60932	38143	43570
Stručne, naučne, informacione i tehničke delatnosti	68409	67249	49680	48839
Administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	41565	38788	30012	28074
Državna uprava i obavezno socijalno osiguranje	66386	64438	47359	46023
Obrazovanje	54017	52768	38656	37791
Zdravstvena i socijalna zaštita	54556	52775	39166	37842
Umetnost, zabava i rekreacija	51616	50585	37206	36506
Ostale uslužne delatnosti	34711	35149	25330	25611

PRVI REZULTATI POPISA

Samo Beograd, Novi Sad i Novi Pazar imaju više stanovnika

Republički zavod za statistiku objavio je preliminarne podatke Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u Republici Srbiji 2011. godine. Rezultati Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2011. izuzetno su značajni, naročito s aspekta praćenja složenih demografskih i socio-ekonomskih promena u Republici Srbiji. Oni su važni i zbog kontinuiteta i uporedivosti s rezultatima prethodnih popisa, ali i kao nasleđe koje moramo obezbediti budućim generacijama, pružajući im podatke o osnovnim demografskim, ekonomskim, etničkim, obrazovnim, migracionim i drugim karakteristikama stanovništva Republike Srbije na početku druge decenije XXI veka.

Beograd, Novi Sad i Novi Pazar jedina su mesta u Srbiji u kojima je popisano više stanovnika nego na prethodnom popisu 2002. godine, pokazuju dosad obrađeni podaci nedavno završenog popisa koji su predstavljeni u Republičkom zavodu za statistiku. U Srbiji je tokom 20 dana popisa popisano ukupno 7.524.164 lica. Konačni podaci o broju stanovnika u Srbiji biće poznati 15. novembra, a procenjuje se da je od prethodnog popisa u Srbiji broj stanovnika manji za između 250.000 i 350.000. Iz NZS tvrde da će konačan broj stanovnika biti znatno manji od broja popisanih, pošto su neki građani duplo popisani. Dosta duplo popisanih je među studentima koji su registrovani i na roditeljskim adresama i na adresama gde žive tokom studija. U beogradskom regionu popisano je 1.718.847 građana, a u regionu Vojvodine 1.990.739. U regionu Šumadije i zapadne Srbije popunjeno je 2.1389.909 popisnica, a u regionu južne i istočne Srbije 1.675.669. Broj popisanih građana u odnosu na 2002. godinu najviše je opao u Crnoj Travi, gde je popisano oko 28 procenata stanovnika manje. U Babušnici broj popisanih manji je za oko 27 odsto, a u Majdanpeku oko 21 odsto.

Jedanaest opština u Srbiji, među kojima osam beogradskih, ima više popisanih građana nego 2002. godine. Tako je u opštini Zvezdara popisano sedam odsto stanovnika više

nego na prethodnom popisu. U Novom Pazaru popisano je 11 odsto stanovnika više, a u Novom Sadu 13 procenata. To što u Novom Pazaru ima više popisano stanovništva direktor NZS Dragan Vukmirović tumači kao neuspeh poziva na bojkot popisa među bošnjačkim stanovništvom. On istovremeno ukazuje da je albansko stanovništvo na jugu Srbije bojkotovalo popis, pa je u Preševu popisano 4.000 stanovnika, a procenjuje se da ih je oko 40.000. Vukmirović najavljuje i da će se sa pravnicima konsultovati u vezi sa mogućnostima da se primene kaznene mere zbog bojkota na jugu Srbije. On je napomenuo da je, izuzevši opštine u kojima je bilo poziva na bojkot, odaziv popisu bio odličan, pa je samo oko sto građana odbilo da se popiše. O tome da li će oni platiti propisane kazne između 20.000 i 50.000 dinara odlučuje opštinske popisne komisije.

Popis stanovništva u Srbiji trajao je od 1. do 20. oktobra. Nakon objavljivanja podataka o broju stanovnika, sledeći popisni rezultati saopštavaće se od druge polovine 2012. godine, a svi rezultati popisa znače se do kraja 2013. godine.

Prvi rezultati popisa za Republiku Srbiju i regione

	Popisana lica	Stanovnika 2011.	Stanovnika 2002.	Porast-pad 2011-02	Lica u inostr.	Domaćinstava	Stanova
Republika Srbija	7565761	7120666	7498001	-377335	294045	2497187	3243587
Beogradski region	1731425	1639121	1576124	62997	41719	604134	739630
Region Vojvodine	1995679	1916889	2031992	-115103	46031	697437	852229
Region Šumadije i Zapadne Srbije	2149327	2013388	2136881	-123493	98274	665878	902997
Region Južne i Istočne Srbije	1689330	1551268	1753004	-201736	108021	529738	748731
Region Kosova i Metohije	-	-	-	-	-	-	-

УВЕЋАЊЕ ПЛАТЕ НАСТАВНИКА

ПИТАЊЕ: Да ли сам, као наставник енглеског језика у школи у којој се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине, у обавези да положим испит из језика националне мањине на којем се изводи образовно васпитни рад? Напомињем да сам радни однос засновао пре ступања на снагу важећег Закона о основама система образовања и васпитања.

ОДГОВОР: Одредбом члана 120. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 72/09), између осталог, прописано је да, када се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине, осим услова из става 1. овог члана лице мора да има и доказ о знању језика на коме се остварује образовно-васпитни рад.

Одредбом члана 121. истог закона, између осталог, прописано је да послове наставника у школи у којој се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине, осим за ромски језик, може да обавља лице које је стекло средње, више или високо образовање на језику националне мањине или је положило испит из тог језика по програму одговарајуће високошколске установе.

Имајући у виду да се наведена законска одредба примењује на она лица која заснивају радни однос након ступања на снагу наведеног закона, произлази да се иста не може ретроактивно применити у конкретном случају, што значи да не постоји обавеза да полажете испит из језика националне мањине.

Напомињемо да према прописима који су важили у време када сте засновали радни однос није било прописано да кандидати на конкурс за радно место наставника енглеског језика у школама у којима се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине имају доказ о знању језика на коме се остварује образовно-васпитни рад. *(Мишљење Министарства просвете, број 011-00-308/2010-07 од 2. децембра 2010)*

ПИТАЊЕ: Да ли се може признати лиценца наставници – дефектологу – која је положила стручни испит пре 25. јуна 2005. године, а радни однос у основној школи је засновала 3. новембра 2003. године али је пре тога, у периоду од 24. октобра 2001. до 31. октобра 2003. године била у радном односу у Центру за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју?

ОДГОВОР: Чланом 27. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 72/09) уређују се установе које обављају делатност образовања и васпитања. Чланом 183. став 6. истог закона прописано је да наставник, васпитач и стручни сарадник који је први пут засновао радни однос у установи после 25. јуна 2003. године и који је положио стручни испит у области образовања до 25. јуна 2005. године сматра се да нема лиценцу.

Увидом у достављену копију уверења Дефектолошког факултета из Београда о положеном стручном испиту наставника-дефектолога, и радне књижице, утврдили смо да је именована засновала радни однос у вашој школи 3. новембра 2003. године, односно после 25. јуна 2003. године. Имајући у виду чињеницу да Центар за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју, где је наставник-дефектолог радила у времену од 24. октобра 2001. до 31. октобра 2003. године, није установа у смислу одредбе члана 27. Закона, односно да је у нашој установи први пут засновала радни однос после ступања на снагу Закона и положила стручни испит до 25. јуна 2005. године, сматра се да именована на основу положеног стручног испита нема лиценцу, у складу са чланом 183. став 6. Закона. Према томе, наставник-дипломирани дефектолог у обавези је да стекне лиценцу, у складу са Законом и Правилником о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС“, бр. 22/05 и 51/08). *(Мишљење Министарства просвете и науке, број 152-00-00431/2011-13 од 25. маја 2011)*

ПИТАЊЕ: Какав је радноправни положај директора школе којег је школски одбор, пре истека мандата, разрешио дужности због изречене дисциплинске мере престанка радног односа?

ОДГОВОР: Одредбом члана 63. ст. 3. и 4. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 72/09) прописано је да орган управљања разрешава директор установе дужности ако му се у дисциплинском поступку изрекне мера престанка радног односа због утврђене одговорности за тежу повреду радне обавезе прописане за запослене из члана 141. овог закона или се стекне услов за отказ уговора о раду у складу са општим прописима о раду, као и да орган управљања разрешава директора дужности пре истека мандата

када је коначним актом надлежног органа утврђено да је установа, односно директор одговоран за прекршај из овог или посебног закона, привредни преступ или кривично дело у вршењу дужности.

Одредбом члана 64. став 3. истог закона прописано је да директору установе који је разрешен у складу са чланом 63. ст. 3. и 4. овог закона престаје радни однос без права на отпремнину. Према томе, уколико је директор разрешен дужности на основу члана 63. ст. 3. и 4. Закона, њему престаје радни однос без права на отпремнину, сагласно члану 64. став 3. Закона. *(Мишљење Министарства просвете, број 610-00-1069/2010-07 од 10. јануара 2011)*

ПИТАЊЕ: Запослен сам у средњој стручној школи на неодређено радно време. У 2010. години сам навршио 20 година радног стажа, од чега сам део остварио у привреди, а део стажа сам остварио у самосталним делатностима. Напомињем да су ми за сво време уплаћени доприноси и да је сав стаж евидентиран у ПИО и уписан у радну књижицу. Приликом евидентирања запослених у школи за јубиларну награду из друштвених делатности локалне самоуправе је речено да немам право на јубиларну награду, јер се стаж остварен у самосталној делатности у том случају не рачуна. Да ли тиме повређено моје право на јубиларну награду?

ОДГОВОР: Стаж осигурања по основу бављења самосталном делатношћу, за који је уплаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање, иако је уписан у радну књижицу, није радни однос у смислу Закона о раду, па се ово време не може узети у обзир приликом утврђивања додатка на плату за време проведено у радном односу.

У члану 5. став 1. тачка 1) Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, број 34/01) утврђено је да запослени има право на увећану зараду за време проведено у радном односу (минули рад).

Овако решење као основ за увећање плате садржано је и у члану 22. став 1. тачка 4) Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима („Сл. гласник РС“, бр. 24/05, 61/05 и 54/09) којим је прописано да запослени има право на увећану плату по основу времена проведеног на раду за сваку пуну годину рада, остварену у радном односу – 0,4% од основнице.

Под радним односом, у складу са чланом 30. Закона о раду, подразумева се уговорни однос који се заснива закључивањем уговора о раду између запосленог и послодавца. Запослени, у смислу овог закона је физичко лице које је у радном односу код послодавца, а послодавац је домаће односно страном правно или физичко лице које запошљава, односно радно ангажује, једно или више лица (члан 5. Закона о раду).

Према томе, стаж осигурања по основу бављења самосталном делатношћу, за који је уплаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање, иако је уписан у радну књижицу, није радни однос у смислу Закона о раду, па се ово време не може узети у обзир приликом утврђивања додатка на плату за време проведено у радном односу (минули рад). *(Мишљење Министарства рада и социјалне политике бр. 011-00-844/2009-02 од 21. октобра 2009)*

ПИТАЊЕ: Да ли наставнику у основној школи припада право на увећање плате по основу повећања педагошке норме, имајући у виду то да Закон о основама система образовања и васпитања рад се већим бројем часова од педагошке норме најдуже до краја школске године не сматра прекровеним радом?

ОДГОВОР: Одговор на ваше питање је потврдан. Тачно је да је одредбом члана 136. став 5. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/09 и 52/11) прописано да школа може у случају немогућности обезбеђења стручног лица за највише шест часова наставе седмично из одређеног предмета, да распореди те часове наставницима тог предмета најдуже до краја школске године, при чему се такав рад не сматра прекровеним радом.

Међутим, наведена одредба не искључује право на увећање плате по основу рада с бројем часова преко педагошке норме. Она само ништа о том праву не говори. Право на увећање лица по основу рада с бројем часова преко педагошке норме уређује Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 12/09 и 67/11), одредбом члана 22. став 2:

„У случајевима повећања педагошке норме, у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, плата се увећава по часу, а вредност часа се израчунава тако што се укупна плата запосленог подели са месечним бројем часова редовне наставе.“

ROBOT VASPITAČ

Predstavnici predškolskih ustanova iz danskih opština Skanderborg i Silkeborg predstavili su 31. oktobra zajednički izum - robota za ljuljanje i uspavlivanje dece u jaslicama, prenela je danska državna televizija DR. Deca u danskim jaslicama, bez obzira na vremenske prilike i godišnje doba, spavaju napolju u specijalnim jaslama sa točkicama. Zadatak robota, koji je još u razvoju, biće da ljuľjuška te jasle kako bi vaspitačima ostalo više vremena za staranje o ostaloj deci.

ŠKOLA ZA GROBARE

Oni žele da kopaju grobove nego da rade u kancelariji, jer im je dosadno da budu obični činovnici. Reč je o budućim nemačkim grobarima koji pohađaju jedinu evropsku školu specijalizovanu za pogrebe, koja je smeštena u Mjuenstatu. Biznis sa sahranama se oslanja na činjenicu da Evropa postaje kontinent koji ubrzano stari. U školi, koja je smeštena u severnom delu Bavarije, nastava traje tri godine i uključuje teorijsku nastavu i praktičnu obuku. Osim učenja kako iskopati grob, polaznici uče kako da se ophode sa ožalošćenom familijom i kako pravilno da betoniraju grobnice. Oni takođe uče kako da pripremaju tela za sahranu pa čak i kako da pišu umrlice i obaveštenja o preminulim ljudima. „Često nas kontaktiraju stranci. Nekoliko puta smo imali grupe iz Kine i Rusije koji su hteli da vide sistem učenja”, objašnjava Rozina Ekert, upravnica škole.

MUŠKARCI SE BRŽE ZALJUBLJUJU

Uprkos uvreženom mišljenju da su žene romantičnije, one ipak ne izgovaraju prve „volim te” već to čine muškarci, otkriva studija istraživača sa Univerziteta Pensilvanije. Naučnici navode da žene lakše izražavaju svoja osećanja, ali da se muškarci brže zaljubljuju. Oni izjavljuju ljubav čak tri puta brže od žena koje su u tom pogledu daleko obazrivije. „Žene su pragmatičnije kada je reč o ljubavi nego što se obično misli i retko u vezu uleću bez razmišljanja”, kazala je psiholog i vođa istraživanja Marisa Harison. Studija, objavljena u časopisu „Društvena psihologija”, otkriva, takođe, da se muškarci zaljubljuju u roku od nekoliko nedelja, dok je njihovim partnerkama potrebno više meseci. Istraživači navode da bi razlog zašto se muškarci brže zaljubljuju od žena mogao da bude seks koji oni izjednačavaju sa ljubavlju. Muškarci obično žele da stupe u seksualni odnos nakon par nedelja zabavljanja, dok žene više vole da sačekaju nekoliko meseci. Istraživanje je, takođe, pokazalo da većina muškaraca zna nakon samo jednog sastanka da li su zaljubljeni ili ne. Jedna četvrtina ispitanika rekla je da veruju u ljubav na prvi pogled i da je dovoljan jedan pogled da znaju da li je devojka ona „prava”. Žene su, naprotiv, mnogo neodlučnije i obično se konsultuju sa prijateljima i porodicom, čekajući da prođe najmanje mesec dana kako bi bile sigurne. Osim što se brže zaljubljuje, muško srce se i češće slama. Naime, mnogo je više muškaraca nego žena reklo da su bili zaljubljeni u osobu koja im nije uzvraćala ljubav.

STIPENDIJE ZA DEVICE

Vlasti jednog grada u Sijera Leoneu nude petogodišnju stipendiju devojčicama koje obećaju da će sačuvati svoju nevinost do kraja univerzitetskih studija Cilj ove neobične odluke je da se smanji broj tinejdžerskih trudnoća, kazao je za AFP jedan od zvaničnika južnog grada Bo, dodajući da će timovi ženskih lekara biti zaduženi da potvrde nevinost kandidatkinja. Akcija je, međutim, naišla na kritike određenog broja roditelja kao i organizacija za zaštitu ženskih i građanskih prava koje smatraju da se time „krše ljudska prava devojaka” i da to „nije pravi način da se skrene pažnja na problem tinejdžerske trudnoće”. Gradski oci ističu da njihova ponuda ima dvostruku prednost - „ne samo da će ovom metodom biti iskorenjen problem maloletničke trudnoće već će povećati broj obrazovanih žena u zemlji”. Oni su uvereni da će, ukoliko se akcija pokaže uspešnom, njihov primer slediti i drugi gradovi. Do ove odluke uprava grada Bo došla je nakon izveštaja o zabrinjavajućem porastu broja tinejdžerskih trudnoća i abortusa. U ministarstvu za socijalno staranje navode da je od januara do septembra ove godine zabeleženo 500 slučajeva trudnoće među maloletnicama samo u jednoj oblasti.

ZBOG ŠTEDNJE OTKAZ DEDA MRAZU

Načelnik jednog njujorškog okruga odlučio se za veoma nepopularnu meru da na nekoliko nedelja od Božića da otkaz Deda Mrazu. Suočen s problemom usklađivanja budžeta u teškim vremenima, načelnik okruga Safok Štiv Livi je izjavio da ne može opravdati izdvajanje 660 dolara iz budžeta od 2,7 milijardi dolara za honorar 83-godišnjem Dejvidu Mekelu, koji je poslednjih 10 godina za vreme Božićnih praznika oblačio odelo Deda Mraza i pozdravljao decu na Long Ajlendu. Mekel je inače veteran iz Drugog svetskog rata i bivši inspektor policije.

„Kako opravdati taj trošak kada je dom zdravlja u dubiozi, Kada oko 750 zaposlenih u okrugu čeka otkaz”, naveo je Livi, dodajući da bi Deda Mraza jedino mogla da spase privatna donacija ili još bolje volonter. U okrugu se, međutim, nisu složili s njegovim načinom štednje. „Zar Deda Mraz predstavlja toliku pretnju za budžet. Problem je u 600 dolara, jel to neka šala”, pitao se jedan delegat. U međuvremenu nekoliko građana, među kojima i budući kandidat za mesto načelnika Safoka, ponudilo je da plati troškove za Deda Mraza kako deca ne bi bila razočarana. Nimalo osvetoljubiv, Mekel, alijaz Deda Mraz, je u duhu stare božićne tradicije Liviju poželeo „srećan Božić i srećnu Novu Godinu!”

DECA KOJA KASNIJE PROGOVORE IMAJU MANJE EMOCIONALNIH PROBLEMA

Malo je verovatno da će deca koja kasno progovore imati neke emocionalne probleme ili probleme ponašanja u starijem uzrastu, poručuju stručnjaci s Univerziteta Zapadne Australije. Problem kasnijeg progovaranja ima između sedam i 18 odsto dece uzrasta od dve godine, ali se obično sav zaostatak nadoknadi do školskog uzrasta. Prateći do 17. godine grupu mališana koji su kasno progovorili ili su u ranom uzrastu baratali smanjenim fondom reči, oni su utvrdili da ta deca nisu ništa povučena, depresivnija ili agresivnija od vršnjaka koji su progovorili na vreme, izveštava Rojters. Sve dok se u ostalim oblastima normalno razvijaju, pristup „sačekati i videti” izgleda da je najbolji kad deca imaju problem kasnijeg progovaranja, poručili su dr Endru Vajthaus i njegove kolege s australijskog univerziteta.

Na početku istraživanja, oko 13 odsto dece koja su kasno progovorila su, sudeći prema upitniku koji su popunili njihovi roditelji, imali svojevrsne psihološke probleme. Bili su, na primer, stidljivi, tužni ili nedovoljno aktivni. Takvih je među decom iz kontrolne grupe, koja su progovorila na vreme, bilo samo osam odsto. Ova razlika je, međutim, neutralisana već do pete godine što, prema Vajthausu i njegovim kolegama, ukazuje da su početni problemi ponašanja kod dece koja kasno progovaraju verovatno samo posledica frustracije što ne mogu efikasno da komuniciraju s drugima, a ne nekog poremećaja. Ipak, važno je da se roditelji obrate stručnjacima ukoliko se do pete godine ne nadoknadi zaostatak u govoru deteta jer jezički problem može da bude posledica nekih poremećaja mentalnog zdravlja, napominje australijski tim.